

תורתך שאלתי



עיון בפרשת השבוע דרך שאלות ותשובות

בעלון זה מגוון שאלות ועליהן מקבץ תשובות מתוך הספר 'תורתך שאלתי', מבית אחת שאלתי

גליון מס' 155 לפרשת האזינו וראש השנה תשפ"ה

יְעָרְף כַּמָּטֵר לְקַחֵי תֵזֵל כִּפְטַל אֲמַרְתִּי (לב, ב), צוֹר יִלְדָּךְ תִּשִּׂי וְתִשְׁפַּח אֶל מַחְלָלְךָ (לב, יח)

מה ביאור דבריו?

המגיז מדובנא ביאר במשל לאדם שהיו לו חובות רבים. חברו יעץ לו שיוכל להשתמט מנושיו, אם יעשה עצמו כשוטה, כשהם יבואו לתבוע את החובות. כשיראוהו שוטה יעזבוהו, ואכן כך עשה, והנושים עזבו אותו.

פעם בא חברו היועץ לתבוע ממנו חוב. הלווה עשה עצמו גם ביחס אליו כשוטה.

שאל אותו חברו: הרי אני יעצתי לך לעשות זאת, איך אתה משתמש בעצתי נגדי?

הנמשל, הקב"ה ברא באדם את כח השכחה, משום שבלעדיה לא ניתן היה לחיות. אם הצרות היו עומדות כל הזמן מול עיניו של האדם. אולם אנשים משתמשים בשכחה לשכוח את התורה. על כך אומר להם הקב"ה: הרי אני לימדתי אתכם לשכוח, ואיך תשכח א-ל מחוללך.

כִּי דוֹר תִּהְיֶה הַמָּה בְּנִים לֹא אֲמֵן בָּם (לב, כ)

דברי אליעזר: עם ישראל הוא עם של תהפוכות וניגודים, מחד רודפי שלום ואוהבי אחווה, ומאידך יש ביניהם מחלוקות. הם מפולגים ומפורדים.

מחד רחמנים בני רחמנים, יש אצלם עזרה הדדית, ומאידך קנאה ותחרות בין איש לרעהו.

כִּי דוֹר תִּהְיֶה הַמָּה בְּנִים לֹא אֲמֵן בָּם (לב, כ)

חתן סופר: אנשים רבים מתחמקים ונמנעים מהצדקה בטיעון שאין להם לתת. אך מצד האמת, המצב הפוך, אין להם לתת, משום שהם לא נותנים צדקה. צדקה היא המפתח לשפע. אם זורק את המפתח, איך יוכל לפתוח את האוצר?

ביאור המילים 'כי דור תהפוכות המה', הם מהפכים את הסדר, ומדירים את עצמם מהצדקה, משום שאין להם. אך טוב יותר היה להם לתת ואז היה הקב"ה משפיע ונותן להם כפל כפלים. אולם הם 'לא אמון בם', אין בהם אמונה להאמין שבזכות הצדקה יעזור להם הקב"ה ויפתח להם את אוצרו הטוב.

חז"ל אומרים: "אם תלמיד הגון הוא – כטל, ואם תלמיד שאינו הגון – עורפהו כמטר" (תענית ז ע"א).

מדוע המטר (כנגד התלמיד שאינו הגון) קדם לטל, (שכנגד התלמיד הגון)?

רבי חיים קניבסקי: התלמיד שאינו הגון מקשה על התלמיד הגון ללמוד. ולכן תחילה יש "לערוף" את התלמיד שאינו הגון ולהסירו, ולאחר מכן ניתן יהיה ללמד את התלמיד הגון.

כִּי שָׁם ה' אֶקְרָא הָבו גְדֹל לְאֱלֹהֵינוּ (לב, א)

חז"ל למדו במדרש רבה, שכאן משה בירך ברכת התורה

מדוע רק כעת הוא בירך ברכת התורה?

אבני נזר: עד כה התורה שאמר משה היתה דיבור השכינה מתוך גרונו. אולם את פרשת האזינו אמר משה רבינו מפי עצמו, ולכן הוצרך לברך ברכת התורה.

אֵל אֱמוּנָה וְאִין עוֹל צְדִיק וְיִשָּׁר (לב, ד)

רש"י: אל אמונה. לשלם ללדיקים ללקתם לעולם הבא. ואין עול. חף לרשעים משלם שכר ללקתם לעולם הזה.

לא משלמים לצדיקים בעולם הזה משום ש"שכר מצווה בהאי עלמא ליכא", שהרי השכר גבוה ואין אפשרות לשלם בעולם הזה.

איך אפשר לשלם לרשעים?

החפץ חיים: חז"ל אומרים: "רבא רמי כתיב כי גדול עד שמים חסדך וכתיב 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד? כאן בעושים לשמה, כאן בעושים שלא לשמה" (פסחים דף ט).

לפי זה רשעים שעושים שלא לשמה שכרם הוא מתחת השמים, וניתן לשלם להם, בניגוד לצדיקים, שלא ניתן לשלם להם.

לקבלת הגיליון נא לשלוח את המילה 'מעוניין'

במייל office@shaalti.co.il

לקבלת "טעימה", קבצים לדוגמא מספרי 'תורתך

שאלתי' נא לשלוח את המילה 'דוגמא' למייל

office@shaalti.co.il

רעיונות לראש השנה

שנהיה לראש ולא לזנב

מדוע יש כפילות, הרי אם נהיה לראש, ממילא לא נהיה לזנב?

רבי יהונתן אייבשיץ: כוונת הברכה כפולה: א. שנהיה לראש, ב. שלא נהיה לזנב, גם לא זנב לאריות. אמנם חז"ל אומרים במסכת אבות 'והוי זנב לאריות', אולם זה רק בעדיפות מלהיות 'ראש לשועלים', אולם עלינו לשאוף, וזו הברכה בר"ה שנהיה ראש לאריות.

אַחַת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת ה'... שְׁבַתִּי בְּבֵית ה'... וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ (תהלים כז, ד)

'שְׁבַתִּי' מורה על קביעות וסותר את 'ולבקר', מלשון ביקור – זמני. מה יישוב הסתירה?

רבי שמואל רוזנבסקי: 'לבקר בהיכלו' - בכל בוקר, לבקר בבית מדרש, 'היכלו'. שאדם יחוש בלימוד הרגשה שהוא כביכול 'מבקר', כאילו זו הפעם הראשונה שהוא לומד. שה'שבת בבית ה' כל ימי חיי' תמיד יהיה בהנאה, כמו הפעם הראשונה, כמו היום הראשון של הזמן.

לְמַנְצַח לְבָנֵי קֶרַח מְזֻמּוֹר (תהלים פרק מז)

מדוע לפני התקיעות, אומרים את 'למנצח לבני קרח מזמור' דוקא (תהלים מז), הרי יש מזמורים נוספים שבהם מוזכר שופר?

רבי דוד פוברסקי: מזמור זה מלמדנו איך להתנהג בשעה כה גורלית. שהרי לרוב בני האדם יש חטאים רבים. כשמגיע ראש השנה יש להם תחושה לא טובה, שהרי זוכרים שחזרו בתשובה ושוב חטאו.

והתשובה למלשבה זו ממעשה בני קרח, שהיו מראשי המרד במשה ובתורת ה', וסחפו אחריהם בשיא רשעותם את קהל ה'. ועל אף שעברו עוון חמור מאד, ברגע האחרון שבו בתשובה וניצלו מאסון כבד ונורא. יש בכך עידוד גדול לשוב בתשובה, גם כשנראה שהסיכויים אפסו. ולכן אומרים מזמור זה.

בְּחֻצְרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ ה' (תהלים צח, ו)

מדוע בשופר נכתבה המילה 'קול שופר', בניגוד ל'בחצוצרות', שנכתב רק הכלי, ללא כל תוספת?

חתם סופר: בהמשך הפסוק כתוב 'לפני המלך ה''. השופר רק מעורר זכות אילו של יצחק, שאינו נצרך בבית המקדש לפני ה', משום ששם היה מקום העקידה ואין תזכורת טובה מזו, ואילו קול שופר מעורר זכות קבלת התורה, ולכן צריך להזכירו במקדש.

לקבלת הגיליון נא לשלוח את המילה 'מעוניין'

במייל office@shaalti.co.il

ספרי צדיקים, רשעים וספרי בינוניים

שלשה ספרים נפתחין בראש השנה, אחד של רשעים גמורין, ואחד של צדיקים גמורין, ואחד של בינוניים. צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוניים תלויין ועומדין מראש השנה ועד יום הכפורים. זכו נכתבין לחיים, לא זכו נכתבין למיתה **(ראש השנה טז ע"ב)**.

הרי אנו רואים רשעים גדולים הממשיכים לחיות בעולם הזה ולא נחרץ דינם למיתה במשפט ר"ה, ומה כוונת חז"ל שבכל שנה נגזר על הרשעים דין מוות?

הראב"ד: (הלכות תשובה פ"ג ה"ב) המשפט אינו על המיתה של שנה זו, אלא אם לקצר משנותיו של האדם שנה אחת. ופעמים שמת כעבור שנים רבות, אך נגזר עליו כבר בשנה זו להקדים את מיתתו.

רבי משה שטרנבוך: נראה בשיטת הרמב"ם שהמשפט בימים אלו הוא על חיי הנשמה, שהם החיים האמיתיים, כמו שכתוב: 'ואתם הדבקים בה' אלוקיכם חיים כולכם היום' (דברים ד, ד). מבואר שהאדם נקרא חי רק כשנשמתו דבוקה בקב"ה, אך אם אינו דבוק בקב"ה אינו נקרא חי, כפי שאמרו חז"ל (ברכות יח ע"ב) "הרשעים בחייהם קרויים מתים".

נתקע" בלי דבר תורה בשולחן השבת?
רוצה להכין שיעור תורה מקיף ומרתק בקלות?

כולם שו"תפים בשולחן השבת!

בא להעשיר את השיח התורני
סביב שולחן שבת עם כל המשפחה!

הרב חגי ולסקי
מרצה ומחבר ספרים רבי מוכר,
מציג פריצת דרך בלימוד
פרשיות התורה
בדרך שאלוח ותשובות

לאור בקשות רבות-
המבצע נמשך!

מחיר מיוחד

לרגל השלמת ספר שמות

287

במקום 390

הזמינו עכשיו
והספרים בדרך אליכם:
היכנסו לאתר
shaalti.co.il
בחי"ב
office@shaalti.co.il
בחו"מ
052-9453811

עוד מידע מתוכניתנו
אחת, שאלתי
היחידה הדיגיטלית הישראלית

הספרים שיעשירו וירממו את שולחן השבת שלכם